

Nr 376.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändrad lydelse av 17 kap. 6 och 12 §§ handelsbalken;
given Stockholms slott den 8 november 1946.*

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 6 och 12 §§ handelsbalken.

GUSTAF.

Herman Zetterberg.

Förslag
till
lag
om ändrad lydelse av 17 kap. 6 och 12 §§ handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 6 och 12 §§ handelsbalken¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

6 §.

Den, som äger rätt till tionde, ränta eller annan sådan avgäld av fast egendom, njute ock företräde till betalning ur egendomen, i vems hand den vara må, där ej avgälden stått inne längre än ett år efter förfallodagen. Företräde till betalning som nyss sagts äge jämväl kommun eller annan menighet för fastighetsskatt, vilken skall utgå för fast egendom och utgöras av den, som innehaft egendomen med äganderätt eller ock med fideikommissrätt eller eljest på grund av testamente. Samma förmånsrätt tillkomme ock jordägare, som åt annan upplåtit sin fasta egendom, i de denne tillhöriga lösören och byggnader, som å egendomen finnas, samt, där tomträtt eller vattenfallsrätt eller besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord upplåtits, i den upplåtna rättigheten med vad därtill hör, för arrende eller avgäld, som till jordägaren skall utgå, samt för jordägaren åliggande utskyld eller annan avgift, som bort av egendomens innehavare gäldas, dock ej för fordran, som förfallit till betalning tidigare än ett år före utmätning eller, vid konkurs, före konkursansökningens ingivande, så ock för

(Föreslagen lydelse)

6 §.

Den, som äger rätt till tionde, ränta eller annan sådan avgäld av fast egendom, njute ock företräde till betalning ur egendomen, i vems hand den vara må, där ej avgälden stått inne längre än ett år efter förfallodagen. Företräde till betalning som nyss sagts äge jämväl *kronan för skogsårdsavgift ävensom* kommun eller annan menighet för fastighetsskatt, vilken skall utgå för fast egendom och utgöras av den, som innehaft egendomen med äganderätt eller ock med fideikommissrätt eller eljest på grund av testamente. Samma förmånsrätt tillkomme ock jordägare, som åt annan upplåtit sin fasta egendom, i de denne tillhöriga lösören och byggnader, som å egendomen finnas, samt, där tomträtt eller vattenfallsrätt eller besittningsrätt för obegränsad tid (åborätt) enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord upplåtits, i den upplåtna rättigheten med vad därtill hör, för arrende eller avgäld, som till jordägaren skall utgå, samt för jordägaren åliggande utskyld eller annan avgift, som bort av egendomens innehavare gäldas, dock ej för fordran, som förfallit till betalning tidigare än ett år före utmätning eller,

¹ Senaste lydelse, se beträffande 6 § SFS 1928: 406 samt beträffande 12 § SFS 1943: 208.

(Nuvarande lydelse)

husröta eller vanhävd, där sådan ersättning skall utgå. Har jordägare lämnat arrendator kreatur, redskap eller annat till egendomens bruk, njute jordägaren lika rätt för lega, som ej stått inne längre än nyss sagts, ävensom för ersättning, där sådan bör utgå, för vad sålunda blivit arrendatorn lämnat.

Därefter njute — — — lika rätt.

Enahanda förmånsrätt, — — — förmedlat lånet.

Har delägare — — — ej rum.

12 §.

Sist skola, i den mån ej bättre rätt äger rum jämlikt 6 §, med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sinsemellan: *utskylder till kronan, kommunal- och stadsutskylder, av kyrkostämman eller kyrkofullmäktige beslutade avgifter till kyrka och skola, skogsaccis samt härads- och landstingsmedel, samtliga dock endast för sista och löpande året; så ock vad enligt lag om försäkring för olycksfall i arbete statsverket må hava förskjutit på grund av gäldenärens underlåtenhet att erlagga försäkrings- eller tilläggsavgift för sista och löpande året.*

(Föreslagen lydelse)

vid konkurs, före konkursansökningens ingivande, så ock för husröta eller vanhävd, där sådan ersättning skall utgå. Har jordägare lämnat arrendator kreatur, redskap eller annat till egendomens bruk, njute jordägaren lika rätt för lega, som ej stått inne längre än nyss sagts, ävensom för ersättning, där sådan bör utgå, för vad sålunda blivit arrendatorn lämnat.

Därefter njute — — — lika rätt.

Enahanda förmånsrätt, — — — förmedlat lånet.

Har delägare — — — ej rum.

12 §.

Sist skola, i den mån ej bättre rätt äger rum jämlikt 6 §, med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sinsemellan: *statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, särskild skatt å förmögenhet, utskiftningsskatt, ersättningskatt, värnskatt, krigskonjunkturskatt, allmän kommunalskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, skogsaccis, pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering samt av statsverket förskjutna försäkrings- och tilläggsavgifter enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, samtliga skatter och avgifter dock endast om de enligt verkställd debitering förfallit till betalning innan beslutet om egendomens avträdande till konkurs meddelas men ej tidigare än två år före konkursansökningens ingivande. Förmånsrätt som nu sagts må dock icke åtnjutas för utskylder eller avgifter, som påförts på grund av eftertaxering och som eljest skolat förfalla till betalning före den tid, för vilken förmånsrätt enligt första punkten åtnjutes.*

Denna lag träder i kraft såvitt angår 12 § den 1 januari 1947 och i övrigt den 1 januari 1948. De nya bestämmelserna skola icke äga tillämpning i konkurs, vari beslut om egendomsavträde meddelats före bestämmelsernas ikraftträdande. Ej heller skall 6 § i dess nya lydelse gälla i fråga om skogsvårdsavgift, som skall erläggas för virke som eftertaxerats till skogsaccis för år 1946 eller tidigare år.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 oktober 1946.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om vissa ändringar i 17 kap. 6 och 12 §§ handelsbalken samt anför därvid följande.

I proposition den 19 oktober 1945 (nr 370) med förslag till uppbördsförordning, m. m. framlade Kungl. Maj:t för riksdagen på föredragning av chefen för finansdepartementet förslag till omläggning av nu gällande uppbördssystem, vilken omläggning föreslogs skola träda i kraft den 1 januari 1947. I nämnda proposition, som innefattade förslag till ny uppbördsförordning ävensom till ändringar i vissa skatteförfattningar samt i kommunallagarna m. m., framhöll föredragande departementschefen, att det föreslagna uppbördssystemets genomförande borde föranleda ändring jämväl av vissa andra författningsbestämmelser, däribland föreskrifterna rörande förmånsrätt för skatt. Enligt vad i propositionen vidare uttalades kunde emellertid förslag till ändring av dessa förmånsrättsbestämmelser icke framläggas förrän vid 1946 års riksdag.

Riksdagen godkände i huvudsak de genom nyssnämnda proposition framlagda förslagen till ny uppbördsförordning samt till ändringar i vissa skatteförfattningar, varemot riksdagen beträffande de föreslagna ändringarna i kommunallagarna m. m. — med förklarande att propositionen i dessa delar icke kunnat av riksdagen bifallas — hemställde att Kungl. Maj:t måtte för 1946 års riksdag framlägga nytt förslag till sådana ändringar i kommunallagarna m. fl. författningar, som erfordrades för genomförande av uppbördsreformen (riksdagens skrivelser nr 609 och 610).

Kungl. Maj:t framlade därefter, likaledes på föredragning av chefen för finansdepartementet, i proposition den 3 maj 1946, nr 261, förslag till, bland annat, vissa ändringar i kommunallagarna, föranledda av omläggningen av uppbördssystemet. Föredragande departementschefen anförde därvid till statsrådsprotokollet i ärendet, att frågan om ändring av bestämmelserna rörande förmånsrätt för skatt icke komme att upptagas till behandling i näm-

da sammanhang utan att frågan i stället torde komma att vid ett senare tillfälle anmälas av chefen för justitiedepartementet.

Sedan nämnda fråga därefter varit föremål för ytterligare överväganden, torde jag nu få anmäla densamma.

De nu gällande bestämmelserna rörande förmånsrätt för skatt äro upptagna i 17 kap. 6 och 12 §§ handelsbalken.

Enligt 17 kap. 6 § handelsbalken äger kommun eller annan menighet förmånsrätt till betalning ur fast egendom för fastighetsskatt, vilken skall utgå för egendomen och utgöras av den, som innehåft densamma med äganderätt eller ock med fideikommissrätt eller eljest på grund av testamente, därest icke skatten stått inne längre än ett år efter förfallodagen. Enahanda förmånsrätt åtnjutes för bland annat årliga avbetalnings- och räntebelopp i anledning av avlösning av vissa frälseräntor samt för avbetalningar och räntor å lån från statens avdikningslånefond (13 § lagen den 8 november 1912 om avlösning av vissa frälseräntor, 2 § lagen den 14 maj 1929 om kronans förmånsrätt för avdikningslån).

I 17 kap. 12 § handelsbalken stadgas, att sist skola, i den mån ej bättre rätt äger rum jämlikt 6 §, med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sinsemellan: utskylder till kronan, kommunal- och stadsutskylder, av kyrkostämman eller kyrkofullmäktige beslutade avgifter till kyrka och skola, skogsaccis samt härads- och landstingsmedel, samtliga dock endast för sista och löpande året, så ock vad enligt lag om försäkring för olycksfall i arbete statsverket må hava förskjutit på grund av gäldenärens underlåtenhet att erlagga försäkrings- eller tilläggsavgift för sista och löpande året. Enligt praxis förstås härvid med skatter för »sista och löpande året» de skatter, som debiteras på grund av taxering verkställd under det löpande året eller året närmast dessförinnan.

I fråga om tillkomsten av nu gällande bestämmelser i 17 kap. 12 § handelsbalken må här omnämnas följande.

Under 1600-talet var frågan om förmånsrätt för *utskylder till kronan* uppmärksammas vid flera olika tillfällen. Bland annat föreskrefs i ett Kungl. brev av den 14 januari 1696, att innestående utskylder till kronan, utan avseende å deras beskaffenhet, borde näst efter betjenternes löning betalas, dock icke vidare än för det sista året, uti vilket debitoren dött. Någon motsvarande förmånsrättsbestämmelse upptogs däremot icke i 1734 års lag.

I olika lagförslag under 1800-talet framkommo förslag om införande av förmånsrätt för kronan till lös egendom för gäldenärs utskylder sista och löpande året, som ej för fast egendom utgå (se lagkommitténs förslag till handelsbalk 1815, 18 kap. 7 § — lagkommitténs förslag till allmän civillag 1826, 22 kap. 5 § handelsbalken — lagberedningens förslag till handelsbalk och utskökningsbalk m. m. 1850, 22 kap. 13 § handelsbalken).

I 1815 års förslag motiverades förslaget om utvidgning av förmånsrätten för kronan (i detta fall dock endast för sista året) sålunda:

Den (förmånsrätten) har sedermera (efter 1734) till följe af de uti Concurs författningarne den 26 Augusti 1773 och den 28 Junii 1798 gifna föreskrifter, om Kronans rätt till betalning under anslagstiden, för dess ostridiga räntor sista året blifwit, genom wanlig praxis wid Domstolarne, Kronan tillagd för den gäldbundnes utskylder, utan något undantag, änskönt det i nämnda författningar nyttjade ordet räntor egentligen brukas att beteckna afrad och utlagor, som av jord utgå. Nu som ostridigt är, ehwad Domstolarnes tolkning af ofwanberörde stadganden må anses instämma med deras lydelse och mening eller ej, att lika giltiga skäl finnas att tillägga Kronan förmånsrätt äfwen för de utskylder, som ej af fast egendom utgöras, så har, med bibehållande af hwad Lagen, om förmånsrätt för afrad, tionde och annan afgäld af sådan egendom, redan stadgat, ofwanberörda författning af år 1696 blifwit, i afseende på öfriga eller personliga utskylder till Kronan, upplifwad, i så måtto, att Kronan näst efter huswärd, med flere, som äga förmånsrätter i wiss lös egendom, njuter förmån för gäldenärs personliga utskylder i all dess lösa egendom.

Den sålunda föreslagna förmånsrätten infördes genom förordningen den 8 oktober 1861 (nr 59) angående ändring i vissa delar av 17 kapitlet handelsbalken m. m. Genom nämnda förordning erhöill 17 kap. 12 § handelsbalken den lydelsen, att »därnäst have kronan företräde till lös egendom för gäldenärs utskylder sista och löpande året, de där ej för fast egendom utgå».

Frågan om införande av förmånsrätt för *kommunala utskylder* var där-efter föremål för statsmakternas uppmärksamhet vid åtskilliga tillfällen under 1860-talet och årtiondena närmast därefter.

Sålunda yrkades i en vid 1865—1866 års riksdag inom borgarståndet väckt motion (nr 84), att kommuner måtte efter 12 § i 17 kap. handelsbalken och näst efter kronan njuta förmånsrätt i lös egendom för gäldenärens utskylder sista och löpande året, de där ej för fast egendom utginge. Såsom skäl för detta förslag anförde motionären, att kommunerna icke borde i avseende på sina inkomster göras allt för mycket beroende av ekonomiskt obestånd, som kunde drabba de skattskyldiga, och att lagstiftningen, som velat såvitt möjligt betrygga kronan emot förluster, även borde bereda kommunen säkerhet att komma i åtnjutande av påräknade inkomster. — I sitt utlåtande öfver motionen anförde lagutskottet vid nämnda riksdag (utlåtande nr 21) bland annat att om den av motionären åsyftade fördelen kunde beredas kommunerna utan motsvarande olägenheter för enskilda, så skulle utskottet icke tveka att anse hans förslag välgrundat. Men då det skulle leda därhän, att i ett gäldbundet bo med otillräckliga tillgångar de oprioriterade borgenärerna finge de facto vidkännas gäldenärens oguldna kommunalutskylder, så skulle av ett sådant stadgande, som motionären föreslagit, följa en orättvisa av vida betänkligare art än den förlust, som nu understundom kunde drabba en kommun och, fördelad på dess samtliga medlemmar, bleve föga kännbar. Kronans av ålder erkända förmånsrätt syntes redan i och för sig vara ett alltför hårt ingrepp i enskilda borgenärs rätt för att mana till efterföljd och skulle säkerligen framkalla klagomål, om de personala kronoutskylder i allmänhet uppginge till så höga belopp som samma slags kommunalutskylder. I enlighet härmed hemställde utskottet, att motionen måtte lämnas utan vidare avseende. — Utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

Vid 1868 års riksdag väcktes ånyo (i motionen II: 101) förslag om införande av förmånsrätt för kommunalutskylder. Sedan motionen hänvisats till lagutskottet, yttrade utskottet (utlåtande nr 21), som erinrade om frågans behandling vid 1865—1866 års riksdag, att utskottet på skäl, som anförts vid nämnda riksdag, och eftersom dåmera den grundsatsen vore antagen, att de så kallade tysta förmånsrätterna borde i lagstiftningen undvikas, såsom skadligt inverkan på realkrediten, hemställde att förslaget ej måtte vinna riksdagens bifall. — Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

Jämväl vid riksdagarna 1869 och 1871 väcktes motioner av liknande innehåll, vilka dock avstyrktes av lagutskottet och avslogos av riksdagen.

I anledning av en vid 1878 års riksdag väckt motion beslöt riksdagen för sin del, på hemställan av lagutskottet, att 17 kap. 12 § handelsbalken skulle erhålla den ändrade lydelse, att landsting och kommuner skulle för de till dem utgående utskylder erhålla företrädesrätt till lös egendom närmast efter kronan. Sedan högsta domstolen emellertid funnit sig icke böra tillstyrka bifall till riksdagens förslag (jfr Holm, Nytt Juridiskt Arkiv, avd. II årg. 1878 nr 7 s. 39—42), fann Kungl. Maj:t genom beslut den 8 januari 1879 icke skäl lämna bifall till detsamma.

Även ett av 1881 års riksdag antaget förslag om införande av förmånsrätt för utskylder till landsting eller kommuner avstyrktes av högsta domstolen, varefter Kungl. Maj:t fann detsamma icke kunna godkännas.

Vid riksdagarna 1882, 1885 och 1886 väckta motioner om förmånsrätt för kommunalutskylder blevo avstyrkta av resp. lagutskott och avslagna av riksdagen.

Däremot beslöt 1887 års riksdag att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring av 17 kap. 12 § handelsbalken, att avgifter, beslutade å allmän rådstuga, av stadsfullmäktige, landsting, kommunalstämma eller kyrkostämma ävensom s. k. häradsmedel skulle för sista och löpande året utgå med förmånsrätt, dock efter samtliga övriga fordringar, för vilka enligt gällande bestämmelser förmånsrätt tillgodonjöttes (jfr årg. 1887 nr 8 s. 8—20).

I anledning av denna riksdagens framställning utarbetades inom justitiedepartementet förslag till lag angående förändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken. Sedan Högsta domstolen avgivit yttrande över förslaget, framlades detsamma i oförändrat skick vid 1889 års riksdag. Detta förslag bifölls av riksdagen (jfr årg. 1889 nr 10).

Härefter utfärdades författning i ämnet genom lagen den 25 april 1889 (nr 16 s. 3) angående förändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken. Enligt sistnämnda lag stadgades *dels* i 12 § första stycket, att »därnäst have kronan företräde till lös egendom för gäldenärens utskylder sista och löpande året, de där ej för fast egendom utgå», *dels ock* i 12 § andra stycket att »sist skola med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sins emellan: kommunal- och stadsutskylder, av kyrkostämma eller kyrkofullmäktige beslutade avgifter till kyrka och skola samt härads- och landstingsmedel, samtliga dock endast för sista och löpande året».

Bestämmelserna om förmånsrätt enligt 17 kap. 12 § handelsbalken ha sedermera ändrats vid flera tillfällen. Sålunda föreskrevs genom lagen den 30 juni 1913 (nr 121) om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken, att med förmånsrätt enligt andra stycket i nämnda paragraf skall utgå jämväl vad enligt lag om allmän pensionsförsäkring kommun må hava utgivit på grund av gäldenärens underlåtenhet att erlagga pensionsavgift för sista och löpande året. Vidare infördes — genom lagen den 17 juni 1916 (nr 236) om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken — i första stycket av paragrafen den bestämmelsen, att kronan äger förmånsrätt i lös egendom jämväl »för vad enligt lag om försäkring för olycksfall i arbete statsverket må hava förskjutit på grund av gäldenärens underlåtenhet att erlagga försäkrings- eller tilläggsavgift för sista och löpande året».

Genom lagen den 28 september 1928 (nr 406) om ändrad lydelse av 17 kap. 6 och 12 §§ handelsbalken erhöll 17 kap. 6 § sin nuvarande lydelse. Vidare ändrades genom samma lag 12 § på så sätt, att dels till andra stycket fogades uttrycket »i den mån ej bättre rätt äger rum jämlikt 6 §», dels ock förmånsrätt enligt samma stycke infördes för skogsaccis. (Beträffande dessa ändringar se propositionerna nr 357/1920 och 238/1927.)

1936 års uppbördskommitté föreslog i sitt den 31 oktober 1938 avgivna betänkande med förslag till omorganisation av uppbördsväsendet och folkbokföringen m. m. (SOU 1938: 46), att de olika slag av utskylder och allmänna avgifter, som avsåges skola bliva föremål för gemensam debitering och uppbörd — med undantag för pensionsavgifter — skulle åtnjuta samma förmånsrätt, i den mån de icke skulle utgå för fastighet. I enlighet härmed skulle 17 kap. 12 § handelsbalken enligt uppbördskommitténs förslag erhålla följande lydelse:

Därnäst skola pensionsavgifter enligt lagen om folkpensionering utgå med förmånsrätt, såvitt de förfallit eller förfalla till betalning under sistförflutna eller löpande uppbördsår.

Sist skola, i den mån ej bättre rätt äger rum jämlikt 6 §, med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sinsemellan: utskylder till kronan, vad enligt lag om försäkring för olycksfall i arbete statsverket må hava förskjutit på grund av gäldenärens underlåtenhet att erlagga försäkrings- eller tilläggsavgift, skogsvårdsavgift, landstingsmedel, tingshusmedel, vägskatt, allmän kommunalskatt och skogsaccis, samtliga utskylder och avgifter såvitt de förfallit eller förfalla till betalning under sistförflutna eller löpande uppbördsår.

Uppbördskommitténs förslag föranledde emellertid icke någon åtgärd.

I samband med införandet år 1943 av lagstiftningen om erkända skatteförmedlingskassor genomfördes — genom lagen den 30 april 1943 (nr 208) om ändrad lydelse av 17 kap. 12 § handelsbalken — full likställighet i förmånsrättshänseende mellan samtliga i 12 § upptagna utskylder och avgifter. Samtidigt uteslöts — med hänsyn till att kommunernas ansvar för vissa pensionsavgifter dämera blivit upphävt — stadgandet om förmånsrätt för kommun för belopp, som kommunen utgivit på grund av gäldenärens underlåtenhet att erlagga pensionsavgift (se propositionen nr 17/1943 s. 114 ff.).

I det av 1944 års uppborrdsberedning den 31 maj 1945 avgivna betänkan-
det med förslag till omläggning av uppborrdsförfarandet (SOU 1945: 27) be-
handlades jämväl frågan om förmånsrätt för skatt.

I detta hänseende uttalade uppborrdsberedningen, att annan ändring i gäl-
lande bestämmelser icke borde göras än som kunde erfordras med hänsyn
till det föreslagna uppborrdsystemet. Vad anginge förmånsrätt enligt 17 kap.
12 § handelsbalken kunde denna vid det nya uppborrdsförfarandet tänkas
bestämd på två olika sätt. Å ena sidan kunde man härvid intaga den stånd-
punkten, att då slutlig skatt, som påfördes på grund av taxering, uttoges i
form av dels preliminär skatt under inkomståret, dels ock kvarstående skatt
ungefär två år senare, samma förmånsrätt borde åtnjutas för båda slagen
av skatt. Härigenom komme förmånsrätten, om den såsom nu knötes till
taxeringarna för sistförflutna och löpande året, visserligen att sträcka sig
längre tillbaka i tiden men icke i realiteten att avse annan skatt än för när-
varande vore fallet. I fråga om skatt, som utginge preliminärt enligt tabell
eller med viss procentsats, skulle förmånsrätten kunna begränsas till att
gälla den kvarstående skatten på grund av viss taxering, enär blott *erlagd*
preliminär skatt avräknades från den slutliga skatten och således, om pre-
liminär skatt icke betalats, den kvarstående skatten komme att höjas i mot-
svarande mån. Vidkommande debiterad preliminär skatt vore förhållandet
ett annat. Icke erlagd sådan skatt restfördes särskilt och hela den debiterade
preliminärskatten avräknades från den slutliga skatten. Förmånsrätten kunde
icke här inskränkas till att avse enbart den kvarstående skatten, ty här-
igenom skulle det allmänna komma i sämre ställning än för närvarande.
Med den sålunda ifrågasatta ordningen skulle emellertid ingen förmånsrätt
erhållas för den debiterade preliminära skatt, som förfölle under löpande året.
Ej heller skulle förmånsrätt, enligt den tolkning, som givits åt de nuvarande
bestämmelserna (jfr Nytt juridiskt arkiv I 1924, s. 576), åtnjutas för annan
på grund av eftertaxering påförd skatt än den, som utginge enligt eftertaxe-
ring, påförd under löpande året för nästföregående år. Detta kunde givetvis
icke anses tillfredsställande.

Å andra sidan kunde förmånsrätten, enligt vad uppborrdsberedningen vi-
dare anförde, bestämmas så att den anknötes till den skatt, som *förfölle* un-
der sistförflutna och löpande uppborrdsår. Härvid komme, såvitt anginge de-
biterad skatt, olika förmånsrätt att åtnjutas för preliminär och motsvarande
kvarstående skatt. Den ifrågavarande utformningen av förmånsrättsbestäm-
melserna kunde ur principiell synpunkt synas mindre tillfredsställande; den
medförde emellertid, att de olägenheter undginges, vilka vore förenade med
det förra alternativet.

Uppborrdsberedningen hade funnit sig böra förorda det senare alterna-
tivet.

Uppborrdsberedningen framhöll vidare, att fastighetsskatt, för vilken för-
månsrätt åtnjötes enligt 17 kap. 6 § handelsbalken, icke uttoges preliminärt,
varför här icke mötte samma problem som vid bestämmande av förmåns-
rätten enligt 17 kap. 12 § handelsbalken. Då nämnda skatt enligt förslaget

vanligen torde komma att förfalla till betalning under tolv uppbördsterminer, skulle ett bibehållande av den nuvarande bestämmelsen oförändrad innebära, att förmånsrätten skulle bli olika för envar tolfedel av skatten. Detta syntes mindre tillfredsställande, och uppbördsberedningen föreslog därför — i likhet med 1936 års uppbördskommitté — att förmånsrätt för under ett uppbördsår förfallande fastighetsskatt skulle, oberoende av under vilken uppbördstermin densamma förfallit, åtnjutas å dess nuvarande plats i förmånsrättsordningen, därest den icke stått inne längre än ett år efter uppbördsårets utgång.

Tidigare hade vid skilda tillfällen och från olika håll, bland annat från pensionsstyrelsens sida, framställts krav på att pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering skulle utgå med förmånsrätt framför utskylder och andra allmänna avgifter. 1936 års uppbördskommitté (SOU 1938: 46, s. 207, 208) hade föreslagit sådan förmånsrätt för pensionsavgift. Enligt 8 § kungörelsen den 29 januari 1937 (nr 28) angående påföring, debitering, uppbörd och redovisning av pensionsavgifter enligt lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering skulle, därest restfört kronoutskyldsbelopp, vari pensionsavgift inginge, erlagts endast till viss del, denna del anses i första hand vara pensionsavgift, såvida den betalningsskyldige icke tillkännagivit annan önskan. Med hänsyn till vad sålunda stadgats hade uppbördskommittén funnit den föreslagna bättre förmånsrätten för pensionsavgift i förhållande till utskylder i sak icke innebära någon ändring av betydelse. Då pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering hade karaktär av försäkringsavgift i så måtto, att beloppet av erlagda avgifter hade viss betydelse för bestämmandet av grundpension, kunde det enligt beredningens mening vara motiverat, att pensionsavgift utginge med förmånsrätt framför utskylder och andra allmänna avgifter. Visserligen föreläge enligt 8 § förenämnda kungörelse i realiteten sådan förmånsrätt, men det syntes riktigare att, då man tydligen velat tillskapa en särskild förmånsrätt för pensionsavgift, i 17 kap. 12 § handelsbalken infördes en bestämmelse om dylik förmånsrätt.

I enlighet härmed föreslog uppbördsberedningen, att 17 kap. 6 § andra punkten handelsbalken skulle ändras på så sätt, att den däri upptagna förmånsrätten för fastighetsskatt skulle föreligga, därest skatten ej stått inne längre än ett år efter utgången av det uppbördsår, varunder densamma förfallit till betalning. Enligt vad uppbördsberedningen vidare föreslog skulle i 12 § införas ett nytt första stycke av innehåll, att »därnäst skola pensionsavgifter enligt lagen om folkpensionering utgå med förmånsrätt, såvitt de förfallit eller förfalla till betalning under sistförflutna eller löpande uppbördsår». I andra stycket av samma paragraf skulle enligt uppbördsberedningens förslag föreskrivas, att »sist skola, i den mån ej bättre rätt äger rum jämlikt 6 §, med förmånsrätt ur gäldenärens egendom så i fast som löst gäldas med lika rätt sins emellan: allmänna utskylder till stat och kommun, skogsvårdsavgift, skogsaccis, landstingsmedel samt tingshusmedel, så ock vad enligt lag om försäkring för olycksfall i arbete statsverket må hava förskjutit på grund av gäldenärens underlåtenhet att erlagga försäkrings-

eller tilläggsavgift, samtliga utskylder och avgifter, såvitt de förfallit eller förfalla till betalning under sistförflutna eller löpande uppbördsår».

Över uppbördsberedningens betänkande inhämtades *yttranden* från ett flertal centrala ämbetsverk, samtliga länsstyrelser ävensom åtskilliga organisationer och sammanslutningar (se prop. 370/1945 s. 88—89). Beredningens förslag angående förmånsrätt för skatt har därvid tillstyrkts eller lämnats utan erinran i flertalet avgivna yttranden. Endast i några yttranden hava framförts erinringar i anledning av förslaget i förevarande del.

Sålunda anförde *kammarrätten*, att enligt den avfattning, 17 kap. 12 § handelsbalken enligt beredningens förslag skulle erhålla, paragrafen kunde tolkas så att ifrågavarande förmånsrätt komme att omfatta även sådana utskylder, för vilka arbetsgivaren blivit ansvarig. En sådan förmånsrätt kunde bliva ganska kännbar för arbetsgivarens oprioriterade borgenärer. Denna olägenhet torde få vägas mot statens intresse av säkerhet för utskyldernas utbekommande med beaktande av att arbetsgivaren kunde hava ådragit sig ifrågavarande ansvar dels genom att icke inbetala avdragna belopp, dels genom att underlåta att verkställa löneavdrag. — *Kammarrätten* framhöll vidare, att i 17 kap 12 § handelsbalken ordet »häradsmedel» ändrats till »tingshusmedel»; någon motivering till denna ändring syntes emellertid icke hava lämnats.

Magistraten i Vimmerby ifrågasatte, huruvida icke förmånsrätt enligt 17 kap. 11 § handelsbalken borde medgivas i arbetsgivares konkursbo för skatt, som arbetstagare erlagt men arbetsgivare icke inlevererat. Man kunde icke bortse från att i vissa fall svårigheter kunde komma att uppstå att från ekonomiskt svaga arbetsgivare utfå innehållna skattebelopp.

Vad först angår uppbördsberedningens förslag om ändrad lydelse av 17 kap. 6 § handelsbalken får jag erinra om att enligt 35 § uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896), som träder i kraft den 1 januari 1947, fastighetsskatt skall erläggas under endast tre uppbördsterminer i stället för — såsom uppbördsberedningen förordat — under tolv terminer. Med hänsyn till den begränsning i antalet terminer som sålunda ägt rum finner jag icke anledning föreslå ändring i den nu gällande bestämmelsen i 17 kap. 6 § handelsbalken att förmånsrätt åtnjutes för fastighetsskatt, som icke stått inne längre än ett år efter förfallodagen.

Emellertid har numera aktualiserats frågan, huruvida icke förmånsrätten enligt nyssnämnda paragraf bör utvidgas till att omfatta jämväl skogsvårdsavgift. Beträffande denna avgift stadgas i förordningen den 28 juni 1946 (nr 324) om skogsvårdsavgift — vilken förordning till viss del gäller från och med den 1 juli 1946 och i övrigt träder i kraft den 1 juli 1947 — att skogsvårdsavgift skall erläggas för jordbruksfastighet, vilken vid fastighetstaxering åsatts särskilda värden för skogsmark och växande skog, att avgiften skall utgå med högst 1 ½ promille av summan av nämnda värden och att influtna skogsvårdsavgiftsmedel skola tillfalla staten.

Skogsvårdsavgiften sådan den utformats enligt nyssnämnda förordning bör i enlighet med det nyss sagda anses såsom en fastighetsskatt, som tillfaller kronan. Vid sådant förhållande ter det sig naturligt att skogsvårdsavgiften i förmånsrättshänseende likställes med annan fastighetsskatt och alltså tillerkännes förmånsrätt enligt 17 kap. 6 § handelsbalken. Härför talar även det förhållandet att skogsvårdsavgiften — som uppbäres enligt den nya ordningen första gången i mars 1948 — torde komma att debiteras å den särskilda debetsedeln för fastighetsskatt; å denna debetsedel debiteras förutom den kommunala fastighetsskatten, allenast annuiteter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor eller sålunda uteslutande skatter och avgifter med förmånsrätt enligt 17 kap. 6 § handelsbalken.

Mot införandet av förmånsrätt för den nya skogsvårdsavgiften jämlikt 17 kap. 6 § handelsbalken skulle å andra sidan kunna riktas den invändningen, att fastighetskrediten därigenom kunde skadas. Då skogsvårdsavgiften, såsom förut anförts, kommer att utgå med högst en och en halv promille av värdet för skogsmark och växande skog, torde denna invändning emellertid sakna praktisk betydelse.

På grund av det nu anförda tillstyrker jag den ändringen i 17 kap. 6 § handelsbalken, att i densamma jämväl skogsvårdsavgift till kronan upptages såsom förmånsberättigad skatt. Denna nya förmånsrätt bör givetvis tidsbegränsas på samma sätt som förmånsrätten för andra slag av fastighets-skatter.

Beträffande härefter de i 17 kap. 12 § handelsbalken upptagna bestämmelserna om förmånsrätt för utskylder och vissa andra avgifter torde, såsom uppbördsberedningen anført, omläggningen av uppbördsförfarandet böra föranleda ändring med avseende å den tidsperiod, för vilken förmånsrätt enligt sistnämnda lagrum må åtnjutas. Innan jag övergår att behandla detta spörsmål, torde jag emellertid få upptaga frågan om en omarbetning och modernisering av paragrafen i övrigt.

I sistnämnda hänseende må till en början framhållas, att under begreppet »utskylder till kronan» torde ingå följande s. k. direkta skatter, nämligen statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, särskild skatt å förmögenhet, utskiftningskatt och ersättningskatt ävensom värnskatt och krigskonjunkturskatt. Däremot torde s. k. indirekta skatter till kronan icke hänföras till sådana utskylder som avses i förevarande lagrum. Ej heller torde arvs- och gåvoskatt vara att hänföra dit. Vad åter angår uttrycket »kommunal- och stadsutskylder, av kyrkostämman eller kyrkofullmäktige beslutade avgifter till kyrka och skola» torde därmed åsyftas sådan allmän kommunalskatt till den borgerliga respektive den kyrkliga kommunen, varom stadgas i kommunallagarna.

En särskild ställning i skattesystemet intages av skogsaccisen. Denna skatt, som uttages jämlikt lagen den 28 september 1928 (nr 377) om skogsaccis och som tillfaller kommun samt vissa andra kommunala samfälligheter, utgår nämligen för avverkat virke i förhållande till virkets genom taxering

fastställda rotvärde. Skogsaccisen angives särskilt i 17 kap. 12 § handelsbalken såsom förmånsberättigad skatt.

Vad slutligen angår det i sistnämnda lagrum förekommande uttrycket »härads- och landstingsmedel» avses därmed, sedan vägskatten avskaffats, endast tingshus- och landstingsmedel.

Såsom av det anförda framgår äro vissa av de i 17 kap. 12 § handelsbalken använda beteckningssätten ålderdomliga och överensstämma icke med de nu förekommande benämningarna å skatterna i fråga. Beträffande vissa av de använda beteckningssätten kan det för övrigt vara föremål för tvekan vilka av de nu utgående skatterna som avses därmed. Med hänsyn härtill synes det önskvärt att, då en ändring av paragrafen ändå måste göras på grund av omläggningen av uppbördssystemet, jämväl själva rubriceringen av skatterna ändras.

Vid en modernisering av paragrafen i denna riktning kunna olika metoder komma i fråga. En möjlighet är att angiva de ifrågakommande skatterna medelst vissa mera allmänt hållna uttryck. En lösning efter denna linje har den fördelen att paragrafen icke behöver ändras varje gång en ändring vidtages i skattesystemet. Å andra sidan lider metoden av den svagheten, att hur formuleringen än avfattas en viss tvekan kan komma att råda beträffande stadgandets rätta innebörd.

En annan metod är att bestämma förmånsrätten genom att hänvisa till uppbördsförordningen. En dylik hänvisning till en författning, som icke tillkommit i den i § 87 regeringsformen angivna ordningen, synes emellertid icke helt tillfredsställande. Därtill kommer att hänvisningen icke skulle täcka hela området av de förmånsberättigade skatterna, i det att varken värnsskatt — vilken kommer att såsom kvarstående skatt erläggas så sent som år 1949 — eller krigskonjunkturskatt — vilken i vissa fall kommer att uppbäras först under år 1950 — skulle inbegripas under hänvisningen.

En tredje metod är att i lagtexten direkt angiva de skatter, som i lagrummet avses. Därigenom undanröjes all tvekan om stadgandets rätta innebörd, vilket självfallet är av vikt, ej minst med tanke på att vederbörande konkursförvaltare, vilka ofta icke torde besitta särskilt ingående kunskap om skatteförfattningarna, ha att i första hand taga ställning till frågan om en bevakad skattefordran är av beskaffenhet att böra utgå med förmånsrätt. Å andra sidan förutsätter den nu angivna metoden, att 17 kap. 12 § handelsbalken ändras så snart ändring av skattesystemet vidtages.

Vid övervägande av de olika alternativen har jag för min del stannat vid att förorda det sistnämnda. Jag föreslår alltså, att i nämnda paragraf såsom förmånsberättigade skatter upptagas statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, särskild skatt å förmögenhet, utskiftningsskatt, ersättningsskatt, värnsskatt, krigskonjunkturskatt, allmän kommunalskatt, landstingsmedel, tingshusmedel och skogsaccis.

Vidare torde såsom förmånsberättigad enligt samma paragraf böra upptagas pensionsavgift enligt lagen om folkpensionering. Då emellertid pensionsavgifterna enligt den nya folkpensioneringslagen (SFS 1946: 431) icke er-

hållit karaktären av egentliga försäkringsavgifter, synes anledning icke föreligga att, på sätt i skilda sammanhang yrkats, tillerkänna fordran å pensionsavgift förmånsrätt framför övriga i paragrafen omförmälda fordringar. Det må i detta sammanhang anmärkas, att den nya folkpensioneringslagen visserligen icke träder i kraft förrän den 1 januari 1948, men att enligt 2 § promulgationslagen till sistnämnda lag hänsyn vid beräkning av grundpension icke skall tagas till pensionsavgifter, som enligt den äldre folkpensioneringslagen påföras för år 1946 eller som påförts för tidigare år men icke redovisas till vederbörande länsstyrelse förrän efter 1946 års utgång.

Såsom förmånsberättigade enligt 17 kap. 12 § handelsbalken böra slutligen jämväl upptagas av statsverket förskjutna försäkrings- och tilläggsavgifter enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete. Jag torde i detta sammanhang få erinra om att dylika avgifter fr. o. m. den 1 januari 1947 skola förskottas av statsverket, så snart avgifterna antecknats i de s. k. arbetsgivarförteckningarna respektive i sådana förteckningar, som omförmälas i § 4 mom. 5 förordningen den 31 mars 1922 angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete (jfr SFS 1946: 493 och 494).

Vad härefter angår den närmare omfattningen av förmånsrätten torde densamma böra begränsas till att avse allenast *debiterad* skatt. Därigenom kommer förmånsrätten att avse kvarstående och tillkommande skatt samt därjämte preliminär B- och C-skatt. Att förmånsrätten sålunda föreslås skola anknytas till debiterad preliminärskatt men icke till preliminär A-skatt beror därpå att den förra skatten särskilt restföres samt avräknas från den slutliga skatten med hela det debiterade beloppet, oavsett om detta erlagts eller ej. Då den debiterade preliminärskatten således ur uppbördssynpunkt är att likställa med kvarstående och tillkommande skatt, torde den även med avseende å förmånsrätten böra behandlas lika med dessa skatter. Den preliminära A-skatten däremot restföres icke och avräknas från den slutliga skatten med endast det belopp, som verkligen erlagts. Då nämnda skatt, om den icke erlägges, kommer att öka den kvarstående skatten i motsvarande mån, torde den i förmånsrättshänseende icke böra betraktas såsom en fristående skatt utan anses ingå i den kvarstående skatten. Den olikhet, som i fråga om förmånsrätten sålunda skulle uppkomma mellan debiterad preliminär skatt och annan preliminär skatt, kan naturligen kritiseras ur rent principiella synpunkter men får dock anses motiverad av skatternas i uppbördshänseende skilda natur.

Uppbördsberedningen har föreslagit, att förmånsrätt skulle åtnjutas beträffande skatt, som förfallit eller förfölle till betalning »under sistförflutna eller löpande uppbördsår». Detta skulle emellertid innebära, att förmånsrätten skulle omfatta preliminära skatter som belöpte på inkomst hänförlig till tiden efter konkursutbrottet. Särskilt i det fall att konkursutbrott inträffar i början av ett uppbördsår och de med förmånsrätt utgående skatterna sålunda skulle utgå för en längre tidsperiod efter konkursutbrottet, skulle en dylik anordning te sig mindre tillfredsställande. Därtill kommer att vissa

olägenheter skulle kunna uppkomma på grund av att den debiterade preliminära skatten, oavsett om inkomsten efter konkursutbrottet skulle nedgå, skulle komma att uttagas i enlighet med den verkställda debiteringen så länge icke beslut fattats om jämkning av skatten.

Med hänsyn till det nu anförda förordar jag i stället att förmånsrätt må åtnjutas för debiterad skatt, som förfallit till betalning före konkursutbrottet, dock icke tidigare än två år dessförinnan.

Det torde vara av intresse att närmare undersöka, i vad mån den nu ifrågasatta tidsbegränsningen för förmånsrätten i sak avviker från den hittills gällande. En jämförelse härutinnan synes lämpligast kunna belysas med ett exempel. Därest en gäldenär försatts i konkurs den 1 juni 1945, skulle enligt nu gällande lag förmånsrätt uppkomma för skatter, som debiterats på grund av taxeringarna åren 1944 och 1945, eller alltså i allmänhet för skatter, belöpande på 1943 och 1944 års inkomster. Med tillämpning av den nya uppbördsförordningen och nya lydelsen av 17 kap. 12 § handelsbalken skulle förmånsrätten i stället omfattat *dels* sådan ogulden, debiterad preliminärskatt som förfallit under tiden den 1 juni 1943—den 31 maj 1945, d. v. s. i stort sett den på inkomsterna under samma tidsperiod utgående skatten, *dels ock* kvarstående och tillkommande skatt som förfallit till betalning under samma tidsperiod; den kvarstående skatt, som skulle hava förfallit under nämnda tid, är sådan skatt som påförts på grund av taxeringarna åren 1943 och 1944 eller alltså skatt belöpande på 1942 och 1943 års inkomster.

Såsom framgår av det anförda exemplet innebär ändringsförslaget en viss tidsförskjutning i fråga om den inkomst, som de förmånsberättigade skatterna avse. Storleken av denna förskjutning blir beroende av den tid på året då konkursutbrottet inträffar. Förskjutningen synes emellertid vara av mindre betydelse, därest förmånsrätten — såsom jag förordar — alltjämt bibehålles vid att avse två års skatter. För övrigt må framhållas, att hela frågan om förmånsrätt för oguldna utskylder torde förlora i betydelse till följd av det nya uppbördssystemets genomförande.

Med den av mig nu förordade konstruktionen av reglerna om förmånsrätt för skatt aktualiseras frågan om förmånsrätt för utskylder som påförts på grund av *eftertaxering*. Enligt nu gällande bestämmelser anses utskylder, som påföras under sista eller löpande året på grund av eftertaxering för år före det sistförflutna, icke hänförliga till utskylder för sista eller löpande året och utgå sålunda icke med förmånsrätt. Skulle däremot förmånsrätten utan förbehåll anknytas till förfalldagen, komme förmånsrätten att omfatta jämväl sådana utskylder som påfördes på grund av eftertaxering och som förfölle till betalning tidigast två år före konkursutbrottet. Detta skulle med andra ord betyda att, om under nyssnämnda tid eftertaxering åsatts för de fem närmast dessförinnan förflutna åren, förmånsrätten skulle kunna avse inemot sju års skatter. Med hänsyn till den skattskyldiges övriga borgenärer torde en dylik utsträckning av förmånsrätten icke böra ske. Jag förordar därför att den i 17 kap. 12 § handelsbalken stadgade förmånsrätten förklaras

icke skola avse på grund av eftertaxering påförda utskylder, vilka eljest skolat förfalla till betalning tidigare än två år före konkursutbrottet.

En särskild fråga är om förmånsrätten bör gälla även vid uttagandet hos arbetsgivare av utskyldsbelopp, varför denne enligt 95 eller 97 § uppbördsförordningen blivit ansvarig på grund av underlåtenhet att vederbörligen fullgöra skyldighet att verkställa löneavdrag eller på grund av underlåtenhet att inbetala genom löneavdrag innehållit belopp. Emellertid sammanhänger denna fråga med spørsmålet om förmånsrätt vid uttagande hos arbetsgivare av skattebelopp, som arbetsgivaren i uppenbar strid mot beslut om införsel underlåtit att avdraga å gäldenärens avlöning eller som arbetsgivaren visserligen innehållit genom införsel men underlåtit att inbetala. Då borgenärens fordran hos arbetsgivaren i sistberörda fall icke ansetts böra förenas med förmånsrätt enligt 17 kap. 12 § handelsbalken, torde icke heller fordran hos arbetsgivare jämlikt 95 eller 97 § uppbördsförordningen nu böra förenas med sådan förmånsrätt.

De föreslagna ändringarna i 17 kap. handelsbalken böra träda i kraft, såvitt angår 12 §, den 1 januari 1947 och, såvitt angår 6 §, den 1 januari 1948. Att ändringen av sistnämnda paragraf icke föreslås skola träda i kraft förrän den 1 januari 1948 sammanhänger med att uppbörd av skogsvårdsavgift icke kommer att äga rum under år 1947. Vid 1948 års ingång kommer följaktligen — bortsett från de fall då skogsvårdsavgift skall erläggas för virke, som *eftertaxerats* till skogsaccis för år 1946 eller tidigare år — icke att kvarstå någon ogulden skogsvårdsavgift, som icke stått inne längre än ett år efter förfallodagen, varför förmånsrätten — därest ikraftträdandet bestämmes till den 1 januari 1948 — med nyssnämnda undantag icke kommer att omfatta några avgifter som debiterats enligt den äldre ordningen.

Äldre lag bör alltjämt äga tillämpning i konkurs, vari beslut om egenomsavträde meddelats före de nya bestämmelsernas ikraftträdande. Vidare torde den övergångsbestämmelsen vara erforderlig, att 6 § i dess nya lydelse icke skall gälla i fråga om skogsvårdsavgift, som skall erläggas för virke som *eftertaxerats* till skogsaccis för år 1946 eller tidigare år.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om ändrad lydelse av 17 kap. 6 och 12 §§ handelsbalken*. Förslaget torde få såsom bilaga¹ fogas till detta protokoll.

Föredraganden hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över nämnda lagförslag måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:st Konungen.

Ur protokollet:

Sven Leffler.

¹ Denna bilaga har här uteslutits. Bilagan är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget utom såtillvida att bilagan — i stället för den i nyssnämnda lagförslag i 12 § första punkten angivna tidsbestämningen »ej tidigare än två år före konkursansökningens ingivande» — upptog uttrycket »ej tidigare än två år dessförinnan».

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 7 november 1946.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden LAWSKI,
GYLLENSWÄRD,
NISSEN,
regeringsrådet KUYLENSTIERNA.

Enligt lagrådet den 1 november 1946 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 18 oktober 1946, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 17 kap. 6 och 12 §§ handelsbalken*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av t. f. byråchefen hovrättsrådet H. V. Nitelius.

Förslaget föranledde följande yttrande av *lagrådet*.

När i konkurs förmånsrätt för fordran är begränsad på det sätt, att förmånsrätten åtnjutes endast i den mån fordringen uppkommit inom viss tid före konkursen, räknas enligt gällande rätt sådan tid städse tillbaka från den tidpunkt då konkursansökningen gjordes, vare sig detta är uttryckligen angivet i de särskilda stadgandena i 17 kap. handelsbalken eller är där underförstått. I följd härav är det möjligt för en borgenär, vars fordran är förenad med dylik förmånsrätt, att söka få betalning på frivillighetens väg ända till dess han finner sig böra genom att påkalla konkurs hindra, att hans förmånsrätt sättes i fara på grund av begränsningen. Enligt den lydelse åter, som 12 § erhållit i det remitterade förslaget, skall för där avsett fall ifrågavarande tid räknas tillbaka från konkursbeslutet, och det blir då möjligt för gäldenären att genom att bestrida konkursansökningen och såmedelst fördröja konkursbeslutet i viss mån bestämma, i vilken utsträckning borgenärens fordran skall utgå med förmånsrätt.

Då anledning icke synes föreligga att på ifrågavarande punkt frångå vad som eljest gäller, synes önskligt, att förmånsrätten får inträda endast om ifrågavarande skatter och avgifter enligt verkställd debitering förfallit till betalning innan beslutet om egendomsavträde meddelades men ej tidigare än två år före konkursansökningens ingivande.

Ur protokollet:

Bertil Crona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 november 1946.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet och t. f. chefen för socialdepartementet statsrådet Mossberg anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, lagrådets den 7 november 1946 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 18 oktober 1946 remitterade förslaget till *lag om ändrad lydelse av 17 kap. 6 och 12 §§ handelsbalken*.

Föredraganden anför.

Lagrådet har ansett önskligt, att förmånsrätten enligt 12 § komme att omfattas sådana skatter och avgifter, vilka enligt verkställd debitering förfallit till betalning innan beslutet om egendomsavträde meddelades men ej tidigare än två år före konkursansökningens ingivande. Mot denna av principiella skäl föreslagna ändring i fråga om tiden för åtnjutande av förmånsrätt enligt nämnda paragraf har jag ej något att erinra. I enlighet härmed har det till lagrådet remitterade författningsförslaget jämkats på sätt lagrådet ifrågasatt.

Föredraganden hemställer härefter, att berörda författningsförslag måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bertil Crona.